

зокрема права керування транспортними засобами на строк до трьох і більше років (за ч. 3 ст. 130 КУпАП – до десяти років).

Таким чином, на наш погляд, загальний строк давності виконання постанов про накладення адміністративних стягнень законодавчо визначити, безперечно, потрібно, але він не може бути єдиним для всіх стягнень, а диференційованим з урахуванням специфіки і характеру того чи іншого адміністративного стягнення.

Література

1. Кодекс України про адміністративні правопорушення: Закон від 07.12.1984 № 8073-X [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/80731-10>

2. Кодекс Російської Федерації про адміністративні правопорушення: Закон РФ від 30.12.2001 № 195-ФЗ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakonbase.ru/koap/>

УДК 342 (477) (075.8)

Грабильніков А. В., к.ю.н., доцент,
Дніпропетровський національний університет ім. О. Гончара,
м. Дніпропетровськ, Україна

ПРОБЛЕМИ ЗМІСТУ КОНСТИТУЦІЙНОГО ПРАВА ГРОМАДЯН УКРАЇНИ БРАТИ УЧАСТЬ В УПРАВЛІННІ ДЕРЖАВНИМИ СПРАВАМИ

Одним із основоположних політичних прав громадян України є закріплене у ст. 38 Конституції України їх право брати участь в управлінні державними справами, зміст якого складають право громадян брати участь в управлінні державними справами, у всеукраїнському та місцевих референдумах, вільно обирати і бути обраним до органів державної влади та органів місцевого самоврядування, користуватися правом рівного доступу до державної служби, а також до служби в органах місцевого самоврядування.

У конституційно-правовій літературі слушно зазначається, що право брати участь в управлінні державними справами за своєю природою є не тільки одним із найважливіших суб'єктивних політичних прав громадян, а й основоположним принципом взаємовідносин між державою та громадянином. Це право здійснюється через систему інститутів безпосередньої демократії. Воно є комплексним і об'єднує майже всі політичні права і свободи громадян, що розкривають зміст загального права громадян на участь в управлінні [1, с. 286]. Також наголошується, що формулювання ст. 38 Конституції України приєднується до європейського і світового бачення каталогу і змісту відповідних прав

громадян, а її редакція відповідає загальновизнаним міжнародним документам з прав людини і запозичена з них. Щодо запозичення прав питань не виникає, але питання її відповідності міжнародним документам з прав людини та правового змісту визначеного в цій статті Конституції України права важко визнати однозначними. Так, у ст. 21 Загальної декларації прав людини воно визначено як «управління своєю країною», а у ст. 25 Міжнародного пакту про громадянські і політичні права – як «ведення державних справ. Але, незважаючи на розбіжності у визначенні дій і сфери застосування права участі громадян, ці поняття у функціональному сенсі у науці прийнято розуміти як рівнозначні, оскільки терміни «ведення» і «управління» визнаються філологами тотожними, що знайшло відбиток в практиці їх правового регулювання. Розмаїття визначень поняття управління державними справами характерно і для чинних конституцій багатьох країн.

Поняття «державні справи» етимологічно пов'язується з поняттям «політика», яке походить від грецького «*politika*» і означає «державні або суспільні справи» [2, с. 65]. На нашу думку, у поняття «управління державними справами», «управління своєю країною», «ведення державних справ» закладено розуміння слова «управляти» у його значенні «правити – управляти, володіючи владою», «володарювати – мати повну владу, керувати державою, краєм і т.ін.» [3, с. 916]. Вони мають однаковий демократичний зміст. Таким чином, громадяни України, реалізуючи право на участь в управлінні державними справами, здійснюють належну їм політичну владу, виступають у якості владарюючих суб'єктів – носіїв влади народу. Звідси, право на участь громадян в управлінні державними справами за своєю суттю є правом на участь у здійсненні народовладдя, що точніше відповідає змісту ч. 2 ст. 5 Конституції України, за якою народ здійснює владу безпосередньо і через органи державної влади та органи місцевого самоврядування. Тобто, громадяни України беруть участь у здійсненні законодавчої, виконавчої, судової влади та місцевого самоврядування у формах, передбачених законодавством.

Аналіз конструкції ст. 38 Конституції України свідчить, що право громадян брати участь в управлінні державними справами зазначено не як загальне, комплексне право, а як самостійне і рівнозначне іншим зазначеним в ній правам (у тексті статті вони розділені комами), чим власне на конституційному рівні нівелюється його інтегративний характер. Крім того, з точки зору його конституційної конструкції, зміст ст. 38 Конституції України не охоплює таку сферу державних справ як правосуддя, хоча здійснення правосуддя є виключно державною справою. Право ж громадян на участь у здійсненні правосуддя вже передбачене ч. 4 ст. 124 Конституції України як право народу безпосередньо брати участь у здійсненні правосуддя через народних засідателів і присяжних, але

знаходиться за межами системи права участі громадян в управлінні державними справами. Такий підхід збіднює конституційний зміст досліджуваного права. Доповнення ст. 38 Конституції України правом громадян на участь у здійсненні правосуддя завершило б його формування за предметом регулювання як загального, комплексного права брати участь в управлінні державними справами.

Підсумовуючи викладене, можна зробити висновки, що формулювання та правовий зміст встановленого у ст. 38 Конституції України права громадян брати участь в управлінні державними справами неповністю є іманентними встановленому ч. 2 ст. 5 Конституції України принципу народовладдя, не відповідають загальновизнаному юридичною наукою його інтегруючому характеру, а тому потребують відповідного конституційного корегування.

На нашу думку, правовий зміст права громадян України брати участь в управлінні державними справами складають передбачені Конституцією і законами України можливості кожного громадянина, який досяг 18 років і є дієздатним, а також відповідає спеціальним вимогам, встановленим законодавством для участі у відповідній сфері політичної діяльності, безпосередньо або через обраних представників брати участь у здійсненні влади народу, державної влади, місцевого самоврядування шляхом участі у виборах і референдумах, здійсненні законотворчої діяльності, державного управління, правосуддя, рівного доступу до державної служби та служби в органах місцевого самоврядування з метою сприяння здійсненню функцій суспільства і держави.

Література

1. Конституція України. Науково-практичний коментар / В. Я. Тацій, О. В. Петришин, Ю. Г. Барабаш та ін.; Нац. акад. прав. наук України. – 2-ге вид., перероб. і допов. – Х.: Право, 2011. – 1128 с. – С. 286.
2. Юридична енциклопедія: в 6 т. / редкол.: Ю. С. Шемшученко (голова редкол.) та ін. – К.: Укр. енцикл., 1998. – Т. 4: Н-П. – 2002. – 720 с. – С. 65.
3. Великий тлумачний словник сучасної української мови / уклад. В. Т. Бусел. – К.: Ірпінь: ВТФ «Перун», 2003. – 1440 с. – С. 916.